

Smernice za uporabo digitalne tehnologije

pri predmetu

SLOVENŠČINA

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada

Zbirka Smernice za uporabo digitalne tehnologije
ISSN 2784-5648

Smernice za uporabo digitalne tehnologije pri predmetu slovenščina

Publikacija je posodobljena verzija gradiva *Smernice za uporabo IKT pri predmetu slovenščina (2016)*.

Avtorice: mag. Andreja Čuk, dr. Špela Bregač in Mira Hedžet Krkač, Zavod RS za šolstvo

Urednica: dr. Inge Breznik

Jezikovni pregled: Mira Turk Škraba

Izdal in založil: Zavod RS za šolstvo

Predstavnik: dr. Vinko Logaj

Urednica založbe: Andreja Nagode

Spletna izdaja, 2. verzija

Ljubljana 2021

Publikacija ni plačljiva.

Publikacija je dosegljiva na www.zrss.si/pdf/DTsmernice_slovenscina.pdf

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada – projekt Pedagogika 1:1 za udejanjanje personaliziranega in sodelovalnega učenja ter formativnega ocenjevanja.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID 69188099](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:si:zbl-2021-00000)

ISBN 978-961-03-0558-3 (PDF)

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Vsebina

A – Izpis iz učnega načrta, vezan na uporabo digitalne tehnologije in vključevanje kompetenc pri predmetu slovenščina	4
A1 – Izpis iz učnega načrta, vezan na uporabo digitalne tehnologije in vključevanje kompetenc pri predmetu slovenščina za osnovno šolo	4
A2 – Izpis iz učnega načrta, vezan na uporabo digitalne tehnologije in vključevanje kompetenc pri predmetu slovenščina za gimnazijo in druge srednje šole	12
B – Dodatni didaktični napotki za uporabo digitalne tehnologije pri predmetu slovenščina	14
B1 – Pregled izbranih (možnih) dejavnosti učencev/dijakov z osmišljeno uporabo digitalne tehnologije pri predmetu slovenščina	14
B2 – Seznam obstoječih e-gradiv in e-storitev oz. dostop do njih za predmet slovenščina	15

A

Izpis iz UN, vezan na uporabo digitalne tehnologije in vključevanje kompetenc pri predmetu slovenščina

Učenci pri pouku slovenščine razvijajo digitalno zmožnost tako, da je uporaba digitalne tehnologije v podporo ciljem pouka.

A1

Izpis iz UN, vezan na uporabo digitalne tehnologije in vključevanje kompetenc pri predmetu slovenščina za OŠ

V [učnem načrtu/digitaliziranem učnem načrtu](#) za slovenščino (Program Osnovna šola. Slovenščina, 2018) je uporaba digitalne tehnologije vključena v *splošne cilje* predmeta (str. 7):

Predmet slovenščina omogoča oblikovanje osebne, narodne in državljsanske identitete ter razvijanje ključnih zmožnosti vseživljenjskega učenja – predvsem sporazumevanje v slovenskem (knjižnem) jeziku, socialno, estetsko, kulturno in medkulturno zmožnost, učenje učenja, informacijsko in digitalno pismenost, samoiniciativnost, kritičnost, ustvarjalnost, podjetnost ipd.

Učenci in učenke razvijajo zmožnost sprejemanja, razumevanja, doživljanja in vrednotenja ter tvorjenja besedil v slovenskem knjižnem jeziku. Hkrati si oblikujejo jezikovno in književno kulturo.

- Razmišljujoče in kritično sprejemajo raznovrstna neumetnostna besedila, objavljena v raznih medijih – iz njih pridobivajo stvarno znanje, tega pa uporabljajo v vsakdanjem življenju in ga širijo z uporabo raznih priločnikov; usvajajo in utrjujejo razne strategije in učne pristope za učinkovito pridobivanje informacij iz govornih in zapisanih neumetnostnih besedil ter s tem razvijajo svojo zmožnost učenja. Besedila tudi vrednotijo in nato utemeljijo svoje mnenje; v besedilih prepoznavajo manipulativne (npr. propagandne) prvine ter si oblikujejo kritično stališče do njih.
- Iz digitalnih besedil varno, ustvarjalno in kritično pridobivajo informacije, jih ustrezno uporabljajo in po potrebi tudi dopolnjujejo. Ozaveščajo in presojujejo tako svojo kot tudi širšo uporabo digitalne in druge tehnologije ter prek nje pridobljenih informacij – ob tem razvijajo svojo digitalno zmožnost.

- Razvijajo pripravljenost za pogovarjanje in dopisovanje ter za govorno nastopanje in pisanje. Tako ubesedujejo svoje znanje, misli, stališča, hotenje, čustva in izkušnje, se pogajajo ter miroljubno rešujejo probleme v raznih življenjskih položajih. Zavedajo se raznih okoliščin, v katerih nastajajo besedila, raznih namenov, ki jih imajo tvorci besedil, ter raznih medijev, prek katerih so besedila lahko posredovana, zato so sposobni tvoriti ustrezna in učinkovita besedila raznih vrst. Ob tem razvijajo svojo empatično, socialno, kulturno in estetsko zmožnost. Razvijanje zmožnosti tvorjenja besedil ter usvajanje in utrjevanje strategij in načel za tvorjenje verodostojnih, razumljivih, ustreznih in učinkovitih besedil, skladnih z jezikovno in slogovno normo knjižne zvrsti, pa spodbuja tudi razvijanje zmožnosti učenja.

Učenci in učenke ob sprejemanju, razumevanju, doživljanju in vrednotenju ter tvorjenju besedil razvijajo svojo jezikovno (tj. poimenovalno, skladijsko, pravorečno, pravopisno) in slogovno zmožnost in sicer zato, da bi samozavestno uporabljali slovenski knjižni jezik za svoje osebne, učne, interesne ipd. potrebe. Samozavestna raba slovenskega knjižnega jezika je zanje potreba in vrednota, zato v dostopnih knjižnih in elektronskih priročnikih ter jezikovnih svetovalnicah tudi v prostem času iščejo informacije o jezikovnih vprašanjih, ki si jih postavljajo sami ali na katere jih opozori kdo drug, ter se zavedajo svojega deleža v soustvarjanju slovenskega knjižnega jezika.

Učenci in učenke ob sprejemanju, razumevanju, doživljanju in vrednotenju neumetnostnih besedil razvijajo tudi svojo metajezikovno zmožnost – pridobivajo znanje o vlogah jezika ter o značilnostih slovenskega knjižnega jezika, to pa dopolnjujejo z uporabo raznih priročnikov ter osmišljajo z opazovanjem in prepoznavanjem vloge dane jezikovne prvine v neumetnostnih in umetnostnih besedilih. Značilnosti slovenskega knjižnega jezika primerjajo z značilnostmi jezikov, ki se jih učijo ali s katerimi so v stiku (nekateri jih seveda primerjajo tudi s svojim prvim jezikom).

OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

PRVO VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE

Jezik

A) OPERATIVNI CILJI

Pri razvijanju **zmožnosti poslušanja in pogovarjanja** učenke in učenci si tudi:

- ogledajo posnetek oz. sodelujejo v igri vlog: pogovor določene vrste (glej razdelek Vsebine). (UN str. 9)

B) VSEBINE

1. Vrste besedil

Pri *vrstah besedil za branje* so tudi:

- navadni ali elektronski dopis (npr. pozdrav, voščilo, čestitka, vabilo) za prijatelja oz. prijateljico, sorodnika oz. sorodnico. (UN, str. 13)

DRUGO VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE

Jezik

A) OPERATIVNI CILJI

Pri razvijanju **zmožnosti dvosmernega sporazumevanja** učenci in učenke tudi:

- poslušajo (in gledajo) pogovor oz. berejo dopis določene vrste (gl. razdelek Vsebine). (UN, str. 20)

Pri razvijanju **zmožnosti enosmernega sporazumevanja** učenci in učenke tudi:

- *poslušajo (in gledajo) oz. berejo* neumetnostno besedilo določene vrste (gl. razdelek Vsebine). (UN, str. 20)

Pri razvijanju **jezikovne in slogovne zmožnosti** učenci in učenke razvijajo tudi *poimenovalno zmožnost*:

- v svojih besedilih in v besedilih drugih prepoznajo poimenovalne napake in neustreznosti ter jih odpravijo; pri tem si po potrebi pomagajo s slovarji v knjižni in elektronski obliki ter z različnimi jezikovnimi svetovalnicami;

- uporabljajo slovarje v knjižni in elektronski obliki;

skladenjsko zmožnost:

- v svojih besedilih in v besedilih drugih prepoznajo skladenjske napake in neustreznosti ter jih odpravijo; pri tem si po potrebi pomagajo s slovničnimi priročniki v knjižni in elektronski obliki ter z različnimi jezikovnimi svetovalnicami;

- uporabljajo slovnične priročnike v knjižni in elektronski obliki;

pravorečno zmožnost:

- prepoznajo svojo in tujo neknjižno izreko ter besede izgovorijo knjižno; kadar so v zadregi, si pomagajo z ustreznimi jezikovnimi priročniki v knjižni in elektronski obliki;

pravopisno zmožnost:

- prepoznajo pravopisne napake v svojih besedilih in v besedilih drugih, jih odpravijo in utemeljijo svoje popravke; pri tem si po potrebi pomagajo s pravopisnimi priročniki in z različnimi jezikovnimi svetovalnicami;

slogovno zmožnost:

- prepoznajo svoje in tuje slogovne neustreznosti, jih odpravijo in utemeljijo svoje izboljšave; pri tem si po potrebi pomagajo s slogovnimi priročniki v knjižni in elektronski obliki ter z različnimi jezikovnimi svetovalnicami. (UN, str. 21–23)

B) VSEBINE

1. VRSTE BESEDIL

Pri **vrstah besedil za razvijanje zmožnosti dvosmernega sporazumevanja** so tudi:

- osebni in telefonski (samo zvočni ali tudi vidni) pogovor med prijateljskima oz. prijateljicama, sorodnikoma oz. sorodnicama ter med stranko in uradno osebo (ta je npr. ravnatelj oz. ravnateljica, knjižničar oz. knjižničarka);
- navadni ali elektronski dopis (npr. voščilo, čestitka, vabilo, prošnja, zahvala, opravičilo, obvestilo) za prijatelja oz. prijateljico, sorodnika oz. sorodnico;
- elektronski dopis (npr. prošnja, zahvala, opravičilo, obvestilo) učenca oz. učenke za učitelja oz. učiteljico in obratno;

– seznam (*cenik/jedilni list/vozni red/TV-sporod/spletni telefonski imenik/seznam zadetkov na spletni strani ali v spletnem slovarju* ipd.),*

– obrazec (*vprašalnik o osebnih podatkih/anketni list/naročilnica/prijavnica* ipd.).*

(* V vsakem razredu obravnavajo najmanj dve taki besedili.) (UN, str. 24)

Književnost

A) OPERATIVNI CILJI

Pri **razvijanju recepcijske zmožnosti z branjem/poslušanjem/gledanjem uprizoritev umetnostnih besedil** in z **govorjenjem (gledališče, radijska igra in film)** učenci in učenke tudi:

- ozaveščajo značilnosti medijskih predelav/realizacij/aktualizacij književnih besedil oz. prepoznavajo osnovne značilnosti posameznih medijev. (UN, str. 28)

TRETJE VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE

Jezik

A) OPERATIVNI CILJI

Pri razvijanju **zmožnosti dvosmernega sporazumevanja** učenci in učenke tudi:

- poslušajo (in gledajo) pogovor oz. berejo dopis določene vrste (gl. razdelek Vsebine). (UN, str. 33)

Pri razvijanju **zmožnosti enosmernega sporazumevanja** učenci in učenke tudi:

- *poslušajo (in gledajo) oz. berejo* neumetnostno besedilo določene vrste (gl. razdelek Vsebine). (UN, str. 33)

Pri razvijanju **jezikovne in slogovne zmožnosti** učenci in učenke razvijajo tudi:

poimenovalno zmožnost:

- uporabljajo slovarje v knjižni in elektronski obliki;

skladenjsko zmožnost:

- v svojih besedilih in v besedilih drugih prepoznajo skladenjske napake in neustreznosti ter jih odpravijo; pri tem si po potrebi pomagajo z različnimi jezikovnimi svetovalnicami ter s slovničnimi priročniki v knjižni in elektronski obliki;
- uporabljajo slovnične priročnike v knjižni in elektronski obliki;

pravorečno zmožnost:

- prepoznajo svojo in tujo neknjižno izreko ter besede izgovorijo knjižno; kadar so v zadregi, si pomagajo z ustreznimi jezikovnimi priročniki v knjižni in elektronski obliki;

pravopisno zmožnost:

- pri pisanju si po potrebi pomagajo s pravopisnimi priročniki v knjižni in elektronski obliki, pri oblikovanju besedil z računalnikom pa uporabljajo tudi urejevalnike, pregledovalnike in črkovalnike besedil;
- pri pisanju si po potrebi pomagajo s pravopisnimi priročniki v knjižni in elektronski obliki, pri oblikovanju besedil z računalnikom pa uporabljajo tudi urejevalnike, pregledovalnike in črkovalnike besedil. (UN, str. 34-36)

B) VSEBINE

1. VRSTE BESEDIL

Pri **vrstah besedil za razvijanje zmožnosti dvosmernega sporazumevanja** so tudi:

- osebni in telefonski (samo zvočni ali tudi vidni) raziskovalni, prepričevalni in pogajalni pogovor med prijateljema oz. prijateljicama, sorodnikoma oz. sorodnicama ter med stranko in uradno osebo;
- navadni ali elektronski dopis (npr. vabilo, zahvala, opravičilo, prošnja, *sožalje*) za prijatelja oz. prijateljico, sorodnika oz. sorodnico ter za uradno osebo oz. stranko;

- aktualno ali zanimivo publicistično besedilo;
 - seznam (*tekmovalni/športni/kulturni spored* ipd.);*
 - obrazec (*poštni/bančni/spletni obrazec* ipd.).*
- (* V vsakem razredu obravnavajo najmanj po eno tako besedilo.) (UN, str. 38)

Književnost

A) OPERATIVNI CILJI

Pri **razvijanju recepcijske zmožnosti z branjem/poslušanjem/gledanjem uprizoritev umetnostnih besedil** in z **govorjenjem (gledališče, radijska igra *in film*)** učenci in učenke tudi:

- govorno ali pisno izražajo svoje doživljanje, razumevanje in vrednotenje gledališke predstave/radijske igre/*filma*;
- ozaveščajo značilnosti medijskih predelav/realizacij/aktualizacij umetnostnih besedil oz. osnovne značilnosti posameznih medijev;
- primerjajo gledališko predstavo/radijsko igro/*film* s književnim besedilom.

STANDARDI ZNANJA

PRVO VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE

B) KNJIŽEVNOST

Učenec/učenka ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito recepcijsko zmožnost.

Zmožnost doživljanja in razumevanja gledališke/lutkovne predstave, radijske igre, risanke pokaže tako, da:

- po gledanju otroškega filma/*risanke*, posnetega/posnete po literarni predlogi, predstavi razlike med enim in drugim medijem. (UN, str. 51)

DRUGO VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE

A) JEZIK

Učenec/učenka ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito jezikovno in slogovno zmožnost.

Poimenovalno zmožnost pokaže tako, da:

se znajde v knjižnem in elektronskem slovarskem priročniku (5., 6. r.). (UN, str. 52)

Pravopisno zmožnost pokaže tako, da:

zna uporabljati pravopisne priročnike v knjižni in elektronski obliki, pri oblikovanju besedil z računalnikom pa tudi urejevalnike, pregledovalnike in črkovalnike besedil (5., 6. r.). (UN, str. 54)

TRETJE VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE

A) JEZIK

Učenec/učenka ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito jezikovno in slogovno zmožnost.

Poimenovalno zmožnost pokaže tako, da:

zna uporabljati slovarske priročnike v knjižni in elektronski obliki (7., 8., 9. r.).

Pravopisno zmožnost pokaže tako, da:

zna uporabljati pravopisne priročnike v knjižni in elektronski obliki, pri oblikovanju besedil z računalnikom pa zna kritično uporabljati tudi urejevalnike, pregledovalnike in črkovalnike besedil (8., 9. r.).

B) KNJIŽEVNOST

Učenec/učenka ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito recepcijsko zmožnost.

Doživlja, razume in vrednoti dramatično ter medijske realizacije/aktualizacije.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

A) JEZIK

Posebna pozornost naj bo namenjena delu v manjših skupinah ali dvojicah – učenci in učenke naj razvijajo zmožnosti in pridobivajo znanje ob aktivnih oblikah učenja, kot so sodelovalno učenje, učenje z odkrivanjem in problemsko učenje, ter tako dejavno in procesno razvijajo svojo zmožnost pogovarjanja (npr. razpravljajo o problemu, usklajujejo mnenja, oblikujejo skupno mnenje, ga predstavijo drugim in ga zagovarjajo). Zelo dobra motivacija za delo v manjših skupinah ali dvojicah je lahko občasna smiselna uporaba tablic ali pametnih telefonov (za iskanje po jezikovnih priročnikih, za branje spletnih besedil ipd.). (UN, str. 64)

Ker so na omenjenih straneh navedeni podrobnejši operativni cilji za posamezno vzgojno-izobraževalno obdobje, želimo opozoriti na nekaj didaktičnih priporočil za uresničevanje ciljev predmeta v vseh treh vzgojno-izobraževalnih obdobjih.

- Učenci in učenke naj razvijajo svojo zmožnost dvosmernega sporazumevanja (tj. pogovarjanja in dopisovanja) tako, da poslušajo (in gledajo) posnete ali odigrane pogovore oz. berejo dopise, jih nato razčlenjujejo, poročajo o njih in jih vrednotijo ter na koncu sami tvorijo dialoško besedilo dane vrste. Pred poslušanjem (in gledanjem) pogovora oz. pred branjem dopisa in pred tvorjenjem dialoškega besedila naj se pogovarjajo o svojih izkušnjah s pogovarjanjem oz. dopisovanjem in z dano vrsto pogovora oz. dopisa, pa tudi o tem, na kaj bodo pozorni med opazovanjem in med tvorjenjem pogovora oz. dopisa – tako najprej obnovijo ali pridobijo, nato pa utrjujejo in dopolnjujejo svoje znanje o načelih ustreznega pogovarjanja oz. dopisovanja in značilni zgradbi pogovora oz. dopisa dane vrste.
- Učitelj oz. učiteljica naj pri razvijanju zmožnosti pogovarjanja (npr. pri vrednotenju posnetih in odigranih pogovorov in obravnavi zgradbe pogovorov) ter tudi v vsakdanjih pogovorih z učenci in učenkami upošteva načelo, da so odzivne replike večinoma skladijsko nepopolne, tj. da vsebujejo samo novo informacijo, ne pa tudi že znane (zato je na vprašanje

Kako ti je ime? ustrežnejši odgovor *Mojca*, ne pa *Ime mi je Mojca*). To načelo, ki ga učenci in učenke sicer instinktivno obvladajo, se namreč včasih ne ujema z »dolгими odgovori«, ki jih zahteva zgodnje učenje tujih jezikov.

- Učenci in učenke naj razvijajo svojo zmožnost enosmernega sporazumevanja tako, da poslušajo (in gledajo) oz. berejo monološka besedila raznih vrst, jih nato razčlenjujejo, povzemajo, primerjajo in vrednotijo ter na koncu tudi govorno nastopajo oz. pišejo raznovrstna monološka besedila. Poslušanje (z gledanjem) in branje naj bosta čim bolj enakovredno zastopana, prav tako govorno nastopanje in pisanje. (UN, str. 65)

- Učitelj oz. učiteljica naj pri razvijanju jezikovne in slogovne zmožnosti upošteva, da:
 - je pri razvijanju poimenovalne zmožnosti težišče na bogatenju knjižnega besedišča, razlaganju danih besed oz. besednih zvez iz besedila, poimenovanju s tvorjenkami (namesto z opisnim poimenovanjem) in razlaganju tvorjenk, na iskanju tistih poimenovalnih različic, s katerimi v besedilu odpravimo nepotrebno ponavljanje besed, ter postopoma na uporabi slovarjev v knjižni in elektronski obliki ter prepoznavanju in odpravljanju poimenovalnih napak in neustreznosti v svojih besedilih in v besedilih drugih ipd.; (UN, str. 66)
 - je pri razvijanju pravopisne zmožnosti težišče na postopnem, sistematičnem in osmišljenem spoznavanju, usvajanju in utrjevanju temeljnih pravopisnih pravil, na samostojni uporabi pravopisnih priročnikov v knjižni in elektronski obliki ter prepoznavanju in odpravljanju pravopisnih napak v svojih besedilih in v besedilih drugih. (UN, str. 67)

- Učitelj oz. učiteljica naj učence in učenke spodbuja k iskanju odgovorov na pravopisna, oblikovna, tvorba in druga vprašanja v raznih jezikovnih priročnikih (v knjižni in elektronski obliki) in jezikovnih svetovalnicah. (UN, str. 67)

Učenci in učenke naj v drugem in tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju ob primerih spoznavajo tudi, da:

- se z elektronsko komunikacijo iz dneva v dan spreminjajo tudi nekatere značilnosti besedilnih vrst in da se moramo temu sproti prilagajati.

MEDPREDMETNO NAČRTOVANJE

V osnovni šoli v vseh treh vzgojno-izobraževalnih obdobjih besedno sporazumevanje, najsi bo na slušni ali vidni ravni, vseskozi povezujemo tudi z nebesednim (likovnim, gibalnim, glasbenim, pozneje tudi z računalniškim opismenjevanjem itd.).

V prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju se slovenščina z vsebinami in razvijanjem sporazumevalnih dejavnosti tesno povezuje z drugimi predmeti, npr. s spoznavanjem okolja, matematiko, glasbeno in likovno umetnostjo. Nekateri cilji pouka slovenščine so povezani z uporabo knjižnice in vključujejo spodbujanje informacijske pismenosti; pri jezikovnem pouku pa je v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju možno udejanjati tudi cilje okoljske vzgoje, prometne in poklicne vzgoje, varovanja in spodbujanja telesnega in duševnega zdravja.

Splošni cilji predmeta tudi v drugem in tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju vključujejo medpredmetne vsebine, kot so knjižnično informacijsko znanje, IT (razvijanje digitalnih zmožnosti),

kulturna vzgoja, okoljska vzgoja, vzgoja za zdravje, vzgoja potrošnika, poklicna orientacija, prometna vzgoja itd.

Na ravni vključevanja medpredmetnih vsebin je v tem učnem načrtu posebna pozornost namenjena razvijanju digitalne pismenosti učencev in učenk – ti uporabljajo digitalno tehnologijo pri razvijanju sporazumevalne zmožnosti in pri komunikaciji (dejavnem stiku) z besedili, in sicer:

- pri sprejemanju, razčlenjevanju in tvorjenju neumetnostnih in umetnostnih besedil;
- kot podpora kritičnemu mišljenju, ustvarjalnosti in inovativnosti;
- za iskanje, zbiranje, izmenjavo in obdelavo podatkov ter njihovo sistematično rabo pri tvorjenju informacij. Za izdelavo, predstavitev in razumevanje kompleksnih informacij uporabljajo tudi primerno strojno in programsko opremo, samostojno uporabljajo primerne didaktične računalniške programe in splet kot vir podatkov in komunikacijsko orodje.

Cilj povezovanja predmetov je globalni pristop, ki spodbuja t. i. celostno učenje in poučevanje. Medpredmetno povezovanje zato lahko poteka na ravni vsebin (npr. tema protestantizma v okviru projektnega tedna), na ravni procesnih znanj (npr. iskanje virov kot spretnost, ki pride v poštev pri vseh predmetih) ter na konceptualni ravni (npr. poglobljanje razumevanja istih pojmov pri različnih predmetih). (UN, str. 73, 74)

INFORMACIJSKA TEHNOLOGIJA

Razvijanje digitalne zmožnosti se povezuje z razvijanjem sporazumevalne zmožnosti v slovenskem jeziku. Digitalna zmožnost vključuje zavestno in kritično rabo informacijske tehnologije pri opravljanju šolskih in zunajšolskih obveznosti in dejavnosti. Podprta je z rabo informacijske spretnosti v okviru informacijske tehnologije, tj. z rabo računalnika in druge razpoložljive tehnologije, in sicer zato da bi učenci in učenke pridobili, ovrednotili, shranili, tvorili oz. oblikovali, predstavljali informacije in si jih izmenjevali ter da bi se sporazumevali in bi sodelovali na spletu (Priporočila Evropskega parlamenta in Sveta Evrope o ključnih zmožnostih za vseživljenjsko učenje/izobraževanje 2006). (Glej tudi Uradni list Evropske unije C 189/9, 4. 6. 2018)

Rabo informacijske tehnologije (IT) naj učitelj oz. učiteljica načrtuje za uresničevanje učnih ciljev pri pouku slovenščine, za spodbujanje aktivnosti učencev in učenk, za njihovo motivacijo ter za digitalno opismenjevanje. Če so načini in oblike dela temu prilagojeni, lahko raba informacijske tehnologije bistveno pripomore k učinkovitejšemu doseganju ciljev pouka slovenščine. Učence in učenke naj spodbuja k rabi računalnikov, pametnih telefonov, tablic ipd. tudi pri domačem delu.

Sodobna informacijska tehnologija omogoča rabo raznih oblik in metod dela ter omogoča učitelju oz. učiteljici pripravo in prilagoditev besedil, nalog in drugega gradiva za doseganje raznih ciljev, zapisanih v tem učnem načrtu. Učenje s pomočjo sodobne tehnologije učence in učenke večinoma motivira, zato pouk, ki vključuje rabo IT, omogoča hitrejšo in kakovostnejšo doseganje ciljev pouka slovenščine. Cilj takega pristopa je prilagoditi in uporabiti tehnologijo za spodbujanje učenja, zato naj bo raba pri pouku smiselna in učinkovita. Primerna je metoda sodelovalnega poučevanja in učenja z dejavnostmi v raznih spletnih učnih okoljih, kot so forum, klepetalnica, uporaba anket ali drugih odzivnih sistemov za razne oblike preverjanja, videokonferenca za sodelovalno učenje v povezavi z učenci in učenkami drugih šol, uporaba družabnih omrežij ipd. Učitelj oz. učiteljica načrtuje delo z IT pri pedagoškem delu in pri posameznih učnih aktivnostih skladno s cilji učnega načrta. Vključuje naj delo s kakovostnimi e-vsebinami (e-gradiva, e-knjige, e-učbeniki, spletni slovarji

in drugi jezikovni priročniki) in e-storitvami. Vključevanje naštetega omogoča večjo stopnjo diferenciacije in individualizacije/personalizacije pri pouku in učenju.

Razne e-vsebine in e-storitve se razvijajo zelo hitro, hkrati pa tudi hitro zastarijo, zato je treba tehtno razmisliti in izbrati, kaj naj se v pouk vključi in kaj ne. Vodilo pri tem je, da je raba tehnologije in z njo povezanih e-vsebin in e-storitev smiselna in upravičena, če učencem in učenkam omogoča hitrejše in kakovostnejše doseganje učnih ciljev.

Učitelj oz. učiteljica naj učence in učenke ozavešča o odgovornem poseganju v splet in o odgovorni rabi informacijske tehnologije ter jih – tako kot pri informacijah iz knjig – tudi uri v navajanju virov in avtorstva. Učence in učenke naj tudi uči, kako lahko sami prispevajo za splet. (UN, str. 76, 77)

A2

Izpis iz UN, vezan na uporabo digitalne tehnologije in vključevanje kompetenc pri predmetu slovenščina za GIM/SŠ

V [učnem načrtu/digitaliziranem učnem načrtu](#) za slovenščino v gimnazijah (2008) je uporaba digitalne tehnologije vključena v splošne cilje/kompetence predmeta (str. 6):

- Dijaki/dijakinje razvijajo zmožnost pogovarjanja, poslušanja (gledanja), branja, pisanja in govorjenja raznih besedil.
- Razvijanje sporazumevalne zmožnosti se povezuje z uporabo IKT; tako se razvija posameznikova digitalna zmožnost.

PRIČAKOVANI DOSEŽKI/REZULTATI vključujejo tudi razvito digitalno zmožnost, kar dijak/dijakinja dokaže:

- s smiselno in vsestransko uporabo digitalne tehnologije pri iskanju literarnih informacij, pri aktualizaciji literarnih vsebin in nadgrajevanju ter poglobljanju pridobljenega književnega znanja (str. 38).

MEDPREDMETNE POVEZAVE (str. 39)

Splošni cilji predmeta slovenščina v gimnazijskem izobraževanju vključujejo kroskurikularne vsebine, kot so državljanska kultura, digitalna tehnologija (razvijanje digitalnih zmožnosti), knjižnična informacijska znanja, okoljska vzgoja, vzgoja za zdravje, vzgoja potrošnika, poklicna usmeritev, prometna vzgoja itd. ter vsebine kulturne vzgoje).

Na ravni vključevanja kroskurikularnih vsebin je v tem učnem načrtu posebna pozornost namenjena razvijanju digitalne pismenosti dijakov/dijakinj, kar je tudi ena izmed ključnih kompetenc vseživljenjskega učenja. Dijaki/dijakinje uporabljajo digitalne tehnologije pri razvijanju sporazumevalne zmožnosti, in sicer:

- pri sprejemanju, razčlenjevanju in tvorjenju neumetnostnih in umetnostnih besedil,
- kot podporo kritičnemu mišljenju, ustvarjalnosti in inovativnosti,
- za iskanje, zbiranje, izmenjavo in obdelavo podatkov ter njihovo sistematično rabo pri tvorjenju informacij.

Za izdelavo, predstavitev in razumevanje kompleksnih informacij uporabljajo tudi primerno strojno in programsko opremo; samostojno uporabljajo primerne didaktične računalniške programe in medmrežje kot vir podatkov in komunikacijsko orodje.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Za uresničevanje ciljev jezikovnega pouka:

- dijaki pišejo besedilo oziroma izdelajo pisno podlago za govorni nastop. (Pri tem lahko uporabljajo računalnik.)

V UN je priporočeno: Obravnava neumetnostnih besedil naj poteka z dejavnimi oblikami učenja, na primer s problemskim, sodelovalnim in projektnim učenjem – dijak naj bo sprva dejaven ob učiteljevem vodenju/usmerjanju, pozneje pa vse bolj samostojen. Pri pouku so smiselne in potrebne vse učne oblike (tj. frontalni pouk, skupinsko delo, delo v dvojicah, individualno delo), saj je izbira učne oblike odvisna od konkretne dejavnosti pri pouku; vendar pa naj bo težišče na delu v dvojicah ali v manjših skupinah. Pri obravnavi neumetnostnih besedil namreč prevladuje pogovorna metoda, in to ne le kot pogovor dijaka z učiteljem, temveč predvsem kot pogovor med dijaki – če se le da, tudi ob dodatnih tiskanih in digitalnih jezikovnih ipd. priročnikih in drugih virih.

Pri **URESNIČEVANJU (ciljev) V PRAKSI** je priporočeno:

Razmerje med dejavno interpretacijo in kontekstnimi informacijami naj bi pri pouku bilo približno 60 odstotkov : 40 odstotkov, obravnava vsebinskih sklopov pa zasnovana po naslednjih korakih: kratek informativni uvod (učiteljeva interaktivna razlaga pojmov iz levega stolpca ..., govorni nastopi in predstavitve projektnega in raziskovalnega dela posameznih dijakov ali skupin z uporabo IKT) ... Potek obravnave, dejavnosti dijakov in trajanje predvidi učitelj v letni pripravi. Učitelj predvidi tudi čas za preverjanje in ocenjevanje. Pri tem povezuje dejavnosti in čas, namenjen jezikovnemu in književnemu pouku.

B

Dodatni didaktični napotki za uporabo digitalne tehnologije pri predmetu slovenščina

Možna e-podpora dejavnostim učencev pri pouku:

- pri sprejemanju, razčlenjevanju in tvorjenju neumetnostnih in umetnostnih besedil iz raznih medijev;
- pri samostojnem delu za izdelavo nalog, predstavitev in za razumevanje zahtevnejših besedil in informacij;
- pri razvijanju kritičnega mišljenja, ustvarjalnosti in inovativnosti;
- za iskanje, zbiranje, izmenjavo in obdelavo podatkov ter njihovo sistematično rabo pri tvorjenju besedil;
- spodbujanje sodelovalnega dela in učenja;
- samostojna raba primerne strojne in programske opreme ter komunikacijskih orodij;
- pri motivaciji, utrjevanju snovi in sprotne preverjanju znanja;
- pri preverjanju in ocenjevanju znanja.

B1

Pregled izbranih (možnih) dejavnosti učencev/dijakov z osmišljeno uporabo digitalne tehnologije pri predmetu slovenščina

Primeri dejavnosti:

- uporaba spletnih jezikovnih priročnikov za razvijanje bralne, poimenovalne, pravopisne in pravorečne zmožnosti (npr. Franček, [Fran](#), [SLOLEKS: Slovenski oblikoslovni leksikon](#), [Termania - portal jezikovnih virov](#), [Jezikovna svetovalnica](#), [Govorni pomočnik](#), [Pedagoški slovnčni portal](#), [Kobi](#));
- za doseganje procesnorazvojnih ciljev obravnave literarnih besedil (razvijanje zmožnosti branja in interpretiranja književnih besedil, razvijanje (splošne) sporazumevalne zmožnosti, pridobivanje književnega znanja, širjenje spoznanj o književnosti, kritična aktualizacija, njihovo uvrščanje v širši kulturno-razvojni kontekst): [Zbirka slovenskih leposlovnih besedil](#), [Wikivir: Slovenska književnost](#), [gradivatxt – OŠ](#); [gradivatxt - SŠ in GIM](#); [Biblos](#); [France Prešeren](#), [Prežihov Voranc](#), [Srečko Kosovel](#), [Simon Gregorčič](#), [Cankarjevo veselje](#), [Brižinski spomeniki](#));
- snemanje interpretativnega branja z namenom samovrednotenja – raba programov za snemanje, urejanje in montiranje zvoka ([Audacity](#), [Movie Maker](#));
- sodelovalno učenje, projektno delo s spletnimi orodji, ki omogočajo skupno rabo ([Google Drive](#), [Office 365](#), [Padlet](#));
- sodelovalno učenje, projektno delo s spletnimi orodji, ki omogočajo urejanje podatkov (miselni vzorci: [Coogle](#), [X-Mind](#), [Free Mind](#));
- razvijanje ustvarjalnosti ([Storyboard That](#), [Fakebook](#), orodja za snemanje videoposnetkov, [Book Creator](#));

- razvijanje sporazumevalne zmožnosti prek spletnih storitev (npr. VOX, Skype, e-pošta);
- učenje, informiranje, sodelovanje, vrednotenje v spletnih učilnicah (Moodle, Edmodo);
- učenje z e-gradivi, e-učbeniki v različnih oblikah:
 - [eUčbenikSlo8](#), [eUčbenikSlo9](#), [eUčbenikGim1](#),
 - e-slovenščina: <http://gradiva.txt.si/slovenscina/>;
- inovativna uporaba podcastov, videoposnetkov (Arnesov videoportal, YouTube, [RTV arhiv](#));
- uporaba socialnih medijev za izobraževalne namene (Facebook, Twitter, Pinterest)
- Zavod RS za šolstvo.

B2

Seznam obstoječih e-gradiv in e-storitev oz. dostop do njih za predmet slovenščina

I-učbeniki:

Slovenščina 8, e-učbenik za slovenščino v 8. razredu osnovne šole:

<http://eucbeniki.sio.si/slo8/index.html>; Slovenščina 9, e-učbenik za slovenščino v 9. razredu osnovne šole: <http://eucbeniki.sio.si/slo9/index.html>; Slovenščina 1, e-učbenik za slovenščino v 1. letniku gimnazije: <http://eucbeniki.sio.si/slo1/index.html>

E-gradiva:

Slovenščina za gimnazije in srednje šole: <http://gradiva.txt.si/slovenscina/>

Slovenščina za triletno šole: <http://gradiva.txt.si/slovenscina/>

Slovenščina za 8. razred OŠ: http://www.s-sers.mb.edus.si/gradiva/w3/slo8/000_mapa/projekt.html

E-seminarji s področja jezikov:

- Horuk v jezikovni e-pouk
- Razvijanje jezikovnih zmožnosti v spletnem učnem okolju
- Popestrimo jezikovni pouk s storitvami Splet 2.0
- Nihče ni predaleč za jezikovno povezovanje

E-svetovanja:

- Timsko izdelovanje predstavitev in spletnih strani pri jezikovnem pouku
- Sodelovalni projekti na daljavo
- Postanimo interaktivni v 4 urah na i-tabli pri jezikih
- Uporaba podcastov pri pouku jezika
- E-vrednotenje znanja pri pouku jezikov
- Jezike (se) učim (tudi) z IKT
- Kako izbrati in načrtovati aktivnosti z IKT pri jezikovnem pouku
- E-listovnik učenca
- Didaktična uporaba mobilnih naprav pri pouku
- Svetovanje za uvajanje e-gradiv pri jezikih

Študijske skupine za slovenščino: [OŠ](#), [SŠ](#) (gradiva, primeri nalog idr.)

Prispevki in primeri dobre prakse s področja pouka slovenščine na konferencah Sirikt

Strojna in programska oprema pri pouku (slovenščine):

- Janko Harej, E-šolstvo: [POUK JE DOLGOČASEN, VKLJUČIMO MOBILNO NAPRAVO](#), [posnetek predavanja](#)
- David Vrtin, Arnes: [VIDEOKONFERENCE NA MOBILNIH NAPRAVAH IN POENOTENE KOMUNIKACIJE](#), [posnetek predavanja](#)

Socialna omrežja:

- Dominic Graveson: [OD ABC DO LOL? DRUŽABNA OMREŽJA – ČUDEŽNO ZDRAVILO ALI MUHA ENODNEVNICA?](#) [posnetek predavanja](#)
- Dominic Graveson, Radovan Kranjc, Maja Vičič Krabonja, Urška Bučar, Marija Mustar, Simon Dražič, Amela Sambolić Beganović: [DRUŽABNA OMREŽJA V IZOBRAŽEVANJU: DELI IN VŠEČKAJ](#), [posnetek predavanj](#)
- Jerica Glavan: [SPLETNIK IN FACEBOOK PRI POUKU HRVAŠČINE](#), [posnetek predavanja](#)

E-branje:

- Simona Sirk: [Z IKT TEHNOLOGIJO ZMANJŠAJMO UČNE TEŽAVE PRI BRANJU](#), [posnetek predavanja](#)
- Anita Smole, Sonja Strgar: [RAZVIJANJE BRALNIH UČNIH STRATEGIJ Z IKT-JEM V 3. RAZREDU OŠ](#), [posnetek predavanja](#)
- Marjeta Doupona, Matej Horvat: [BESEDNI ZAKLAD IN HARRY POTTER: IKT PRI POUČEVANJU BRANJA](#), [posnetek predavanja](#)
- Mladen Kopasić: [SPLETNI KVIZI KOT SPODBUDA K BRANJU STROKOVNE LITERATURE NA RAZREDNI STOPNJI](#)
- Tanja Müller : [»E-KNJIGA ME BRIGA«](#), [posnetek predavanja](#)
- M. Štraus: [Kako digitalno berejo mladi po svetu](#), [posnetek](#)
- E. Traven: [24 ur Shakespeara – \(multi\)medijska predelava domačega branja](#), [posnetek](#)
- J. Flogie, D. Medved, J. Antolinc, S. Lukman, V. Potočnik: [E-knjiga v spletnem okolju](#), [posnetek](#)
- T. Lotrič Komac, T. Žagar Pernar: [Do višje bralne pismenosti tudi z IKT](#), [posnetek](#)

E-pisanje:

- Monika Kovačič: [ŠOLSKE TISKOVINE – SINERGIJA SODOBNE TEHNOLOGIJE IN SODOBNIH UČNIH PRISTOPOV](#), [posnetek predavanja](#)
- M. Mihelič, Arnes: [Arnes Planer – vedno usklajeni in Blog.arnes – spletna stran v desetih minutah](#), [posnetek predavanja VOX](#)
- P. Vodičar: [Izboljšanje pravopisne zmožnosti učencev s pomočjo računalnika](#), [predavanje](#)

E-poslušanje:

- M. Kralj: [Govorni pomočnik](#), [posnetek predavanj VOX](#)

Medpredmetno povezovanje

Spletna varnost:

- [Varni na internetu, Safe.si](#)
- [Spletno oko](#)

- Andrej Tomšič, IP-RS: [SMO DOVOLJ PAMETNI ZA PAMETNE NAPRAVE?](#) posnetek predavanja

Vrednotenje znanja

Razno:

- Niel Mclean: [POVEZANA PODAGOGIKA: TEHNOLOGIJA IN UČILNICA PRIHODNOSTI](#), posnetek predavanja
- Andreja Žavbi: [UPORABA TABLIČNIH RAČUNALNIKOV PRI SLOVENŠČINI](#), posnetek predavanja
- M. Batič Finžgar, Arnes: [Arnes video portal](#), posnetek predavanja VOX
- Dragica Brinovec, Polonca Brooks: [POUČEVANJE SLOVENŠČINE NA DALJAVO - DVOJEZIČNI OTROK Z DISLEKSIVO](#), posnetek predavanja
- Tina Bregant: [UČENJE IN RAZVOJ MOŽGANOV](#)
- Ranko Rajović: [SISTEM UČENJA NTC – RAZVOJ BIOLOŠKIH POTENCIALOV OTROKA](#), posnetek obeh predavanj
- S. Granfol, A. Grosek: [»Netbook razred« - organizacija pedagoškega dela in načrtovanje evalvacije na Gimnaziji Jožeta Plečnika Ljubljana](#), posnetek
- J. Harej: [Tablice v šolstvu ... ponovno](#), posnetek
- B. Burger, U. Simnovčič-Pišek: [Zgled predstavitve slovenskega književnika na interaktivni tabli](#), posnetek
- K. Kodelja: [Wiki kot podpora izobraževanju in projektnemu delu](#), posnetek
- B. Stražar: [Uporaba tabličnih računalnikov v šolstvu](#), posnetek
- A. Švab Tavčar: [Učne kartice na mobilnem telefonu Android](#), posnetek
- A. Zabukovec, T. Ferbežar: [Pouk nad oblaki](#), posnetek
- S. Harej, J. Harej: [V šolo samo s tabličnim računalnikom](#), posnetek
- A. Adam Knez: [Uporaba iPada pri pouku slovenščine](#), posnetek predavanj VOX

Drugo

Klemenčič Glavica, M. in Osvald, M. (2012). O uporabnosti IKT orodij pri slovenščini. *Slovenščina v šoli*, 15(2), 24–32.

Osvald, M. (2012). Možnosti, ki jih za pouk ponuja spletna učilnica (Moodle). *Slovenščina v šoli*, 15(2), 32–38.

Poznanovič Jezeršek, M. idr. (2011). *Učni načrt SLOVENŠČINA*, Osnovna šola. Ljubljana: MŠŠ.

Žveglič, M. (2010). *Raba informacijsko-komunikacijske tehnologije za doseganje ciljev pri pouku slovenščine v osnovni šoli* (doktorska disertacija). Ljubljana: Filozofska fakulteta.

Žveglič, M. (2012). Umeščanje informacijsko-komunikacijskih tehnologij v osnovni šoli in gimnaziji. *Slovenščina v šoli*, 15(2), 13–24.